UNITED STATES OF AMERICA

OFFICIAL BUSINESS

UNITED STATES INFORMATION SERVICE
AMERICAN EMBASSY
54, QUEENSWAY, NEW DELHI, INDIA.

202

23-99-25

BOOK POST

5732

आ० १

ॐस्वस्तिश्रीगणेशायनमः आपस्तंबंप्रवक्ष्यामिप्रायश्चित्तविनिर्णयं ------------- वर्णानामनु
पूर्वशः १ एतेषांपरिवादेषुनिष्कृतंमुनिसत्तमः विविक्तदेशआसीनमात्मविद्यापरायणं २ अनन्यमानसं
शान्तंसत्वस्थंयोगवित्तमं आपस्तंबमृषिंसर्वेसमेत्यमुनयोब्रुवन् ३ भगवन्मानवाःसर्वेसन्मार्गेपिस्थि
ताःसदा भवेयुर्धर्मकर्मकार्याणांतेषांविनिःकृतिं ४ यतोवश्यंगृहस्थेनगावादिपरिपालनं कृषिक
र्मादिकंयैस्तुद्विजामंत्रेणमेवच ५ बालानांस्तनपानादिकार्येचपरिपालनं देयंदानायकेवशंप
विप्रादीनांचभेषजं ६ एवंकृतेकथंचित्स्यात्प्रमादोयद्यकामतः गवादीनांततोस्माकंभगवन्ब्रूहि
निश्चितम् ७ एवमुक्तःक्षणंध्यात्वाप्रणिपातादधोमुखः दृष्ट्वाकृषीनुवाचेदंआपस्तंबःसुनिश्चितम् ८
बालानांस्तनपानादिकार्येदोषोनविद्यते विपन्नानपिविप्राणामामंत्रेणचिकित्सिते ९ गवादीनांप्रवक्ष्या
मिप्रायश्चित्तंतृणादिषु केचिद्दाहेनदोषोन्नस्नेहलवणभेषजैः १० औषधंलवणंचैवस्नेहपुष्टार्थ
भोजनं प्राणिनांप्राणवृत्त्यर्थंप्रायश्चित्तंनविद्यते ११ अतिरिक्तंनदातव्यंकालेस्वल्पंतुदापयेत् अतिरि
क्तविपन्नानांकृच्छ्रमेकंविधीयते १२ त्रिहंनिरशन्याहः प्रातःसायोचितंतथा प्रातःसर्यद्दिनार्धेअपादोनंता
यवर्जितं १३ प्रातःसायंचरेत्कृच्छ्रः सायंवैश्यस्यदापयेत् अयाचितंतुराजन्येत्रिरात्रंब्राह्मणस्यच १४ पाद

मेकंचरेद्रोधेद्वौपादौवंधनेचरेत् योजनेपादहीनेचरेत्सर्वंनिपातने १५ यस्त्वाभरणदोषेणगोस्तुपत्रविपद्य
वेत् चरेदर्धव्रतंतत्रपोषणार्थंकृतंहितत् १६ दमनेदमनेरोधेसंधानेचैवयोजने स्तंभशृंखलपाशेस्त्रमृते
पादोनमाचरेत् १७ पाषाणैर्लगुडैर्वापिशस्त्रेणान्येनवाबलात् निपातयंतियेगांस्तेषांसर्वंविधीयते
१८ प्राजापत्यंचरेद्विप्रःपादोनंक्षत्रियस्तथा कृच्छ्रार्द्धंतुचरेद्वैश्यःपादंशूद्रस्यदापयेत् १९ द्वौमासौपाययेद्
वत्संद्वौमासौद्वौस्तनौदुहेत् द्वौमासावेककालायांशेषकालंयथारुचि २० दशरात्राद्विमासेनगोस्तुय
प·४ त्रविपद्यते सशिखंवपनंकृत्वाप्राजापत्यंसमाचरेत् २१ हलमध्येगवांधर्म्मेखड्गवंजीविताथिनां चतुर्गव
नृशंसानांद्विगवंयोजिघांसति २२ अतिवाहातिदोहाभ्यांनासिकेनेनचर्मणा पतिर्गतेनवभीयाद्देहरवणा
शिकाभेदनेनवा नदीपर्वतसंरोहेमृतेपादोनमाचरेत् २३ ननालिकेरबालेभ्यांनभुंजेननचर्मणा
पतिर्गतंनवभीयाद्देहपस्वपणाभवेत् २४ कुशैःकाशैश्चबध्नीयात्पशुंदक्षिणमुखं पादलग्नास्थिदोष
शुसायपश्चिल्नंनविद्यते २५ व्यापन्नानांबहूनांतुवंधनेरोधनेनवा भिषङ्मिथ्याभिचारेचद्विगुणंव्रतमा
चरेत् २६ शृंगभंगेस्थिभंगेवालांगूलछेदनेनवा सप्तरात्रंपिबेद्दंग्रेयावत्स्वस्थाभुनर्भवेत् २७
गोमूत्रेणैवसंमिश्रंयावकंतत्पिबेद्द्विजः एतैर्हिनिमित्तंवजांमोक्तमौनसमाषिच देवद्रोणपाविहा

आ॰ २

रेखुक्कूपेषायननेतुच २८ एवंगोषुविपन्नासुप्रायश्चित्तंनविद्यते एकपादानुयद्भूमिहोपादापादिनाक्कचित्
२९ पादंपादंतुहन्तॄणांस्यात्याः अवरेसुत्तेपृथक्पृथक् यंत्रितेगोचिकित्सार्थेगूढगर्भविमोचने ३० यत्ने
कृतेविपन्नस्यनप्रायश्चित्तंनविद्यते सरोमंप्रथमपादेद्वितीयेश्मश्रुधारणं ३१ तृतीयेतुशिखाधार्यात्
शिखंतुनिपातने सर्वांगंकेशसंभृत्यछेदयेदंगुलद्वयं ३२ एवमेवतुनारीणांशिरसांमुंडनंस्मृतं इत्या
पस्तंबप्रणीतेधर्मशास्त्रेप्रथमोध्यायः १ कारुहस्तगतंपण्यंयच्चपात्राद्विनिःसृतं स्त्रीबालवृद्धच
रितंसर्वमेतच्छुचिस्मृतम् १ प्रपास्वरण्येघ्नजनोपरोहिद्रोण्यांजलंकेशविनिःसृतंवा श्वपाक
चांडालपरिग्रहेषुपीत्वाजलंपंचगव्येनशुद्धिः २ नदुष्येत्संततधारावातोद्भूताश्चरेणवः स्त्रियो
वृद्धाश्चबालाश्चनदुष्यंतिकदाचनः ३ आत्मशय्यासनंवस्त्रंजायापत्यंकमंडलुं आत्मनःशु
चीन्येतानिपरेषामशुचीनिच ४ अन्यैस्तुखानिताःकूपास्तडागानितथैवच एषुस्नात्वाचपीत्वाचपं
चगव्येनशुध्यति ५ उच्छिष्टमशुचिंवचयच्चविष्ठानुलेपनं सर्वंशुध्यतितोयेनतत्तोयंकेनशुध्यति
६ सूर्यरश्मिनिपातेनमारुतस्पर्शनेनच गवांमूत्रपुरीषेणततोयंतेनशुध्यति ७ अस्थिचर्मादियुक्तं
खरश्वानोपदूषितं उद्धरेदुदकंसर्वंशोधनंपरिमार्जनम् ८ कूपोमूत्रपुरीषेणष्ठीवनेनापिदूषितः २

पशुस्थाने खरोष्ट्रे श्वक्रव्यादौ च जुगुप्सितं ९ उद्धृत्यैव च तत्तोयं सप्तपिंडान्समुद्धरेत् पंचगव्येन सुनाप्लुतं कूपेत
च्छोधनं स्मृतम् १० वापीकूपतडागानां दोषनानां च शोधनं कुंभानां च शतेनोपंचगव्यं च निःक्षिपेत् ११
यत्र कूपात्पिबेत्तोयं ब्राह्मणः शवदूषितात् कथं तस्य विशुद्धिः स्यात् इति मे संशयो भवेत् १२ क्लि
न्नेन भिन्नेन केवलं शवदूषितात् पीत्वा कूपात् द्विरात्रं पंचगव्येन शुध्यति १३ क्लिन्ने भिन्ने शवे चैव तत
त्कूपस्य यदि जलं पिबति। शुद्धिः स्यांद्रायणं तस्य तप्तकृच्छ्रमथापि वा १४ इत्यापस्तंबे द्वितीयोऽध्यायः २
अंत्यजातिरविज्ञातो निवसेद्यस्य वेश्मनि सम्यक् ज्ञात्वा तु कालेन द्विजाः कुर्वंत्यनुग्रहं १५ चांद्रायणं तु
शाको वा द्विजातीनां तु विशोधनं कुंभानां च शतेनापि च प्राजापत्यं तु शूद्राणां शेषाणां मनुरब्रवीत् १६ त
त्र पक्वान्नं हुक्तं तेन यो धान्यं प्रदापयेत् तेषामपि विशेषं च ये ये भुक्ते कृच्छ्रपादं विधीयते १७ कूपैकपानदुष्टा
ये स्पर्शसंपर्कदूषिताः तेषामेकोपवासेन पंचगव्येन शोधनं १८ बालो वृद्धस्तथा रोगी गर्भिणी चातु
पीडिता तेषां नक्तं प्रदातव्यं बालानां प्रहरद्वयं १९ अशीतिर्यस्य वर्षाणि बालो वाप्यूनषोडशः प्रायश्
श्चित्तार्धमर्हंति स्त्रियो व्याधित एव च २० द्विनैकादशवर्षस्य पंचवर्षाधिकस्य च चरेद्गुरुः सुहृद्वा
पि प्रायश्चित्तं विशोधनं २१ तेषां संपादितां शुद्धिं विपत्तिर्न भवेद्यथा तथा व्याधितकायानां प्राणो

श्री

प्रा ३

6

मार्गेणोपेयं विपद्यते २२ येरहंतिवद्भावेरले गांवैकिल्विषंभवेत् पूर्णोपिकालनियमेन शुद्धिर्ब्राह्मणोर्विना
२३ अपूर्णेष्वपिकालेषुवाधर्मं द्विजोत्तमाः संप्राप्तमिति नोगावः ... तेषामनु कर्हिचित् २४ विप्रस्य
पादनेकार्यं उत्पन्ने प्राणसंशये तत्पादं ... विप्रानुस्नानं तीर्थफलप्रदम् २५ ... पुनःपापं
व्रतीनन्फलमाप्नुयात् ... ३ चांडालकूपभांडेषुयोज्ञानात्पिबतेजलं प्रायश्चि
तंकथं तस्य विधीयते चरेत्सांतपनं विप्रः प्राजापत्यं तु भूमिपः तदर्धं तु चरेद्वैश्यः पादं शूद्रस्य दापये
त् २ भुक्तोच्छिष्टस्त्व-- --चांडालैः श्वपचैर्नवा प्रमादाद्यस्य संगच्छेत्तत्र कुर्याद्विशोधनं ३ गाय
त्र्यष्टसहस्रं तु द्रुपदां वा शतं जपेत् जपेत्त्रिरात्रमस्नन्ननस्यापंचगव्येन शुद्ध्यति ४ चांडालेन य
दा स्पृष्टो सतिवरेत्कृते द्विजः प्रायश्चित्तं त्रिरात्रं स्यात् भुक्तोच्छिष्टः षडाचरेत् ५ पानमैथुनसंस
र्गेत्यामूत्रपुरीषयोः संसर्गो यदि गच्छेत्तु गवोद्धान्त्यजेस्तथा ६ एतैरेव यदा स्पृष्टः प्रायश्चित्तं
कथं भवेत् भोजने च त्रिरात्रं स्यात् पाने तु त्र्यहमेव च ७ मैथुने पादकृच्छ्रं स्यात् मूत्रपुरीषे दिन
त्रयं एकाहेन त्रनिर्दिष्टं दंतधावनभक्षणे ८ वृक्षारूढे तु चांडाले द्विजस्तत्रैव तिष्ठति फ
लानि भक्षयंतस्य कथं शुद्धिर्विनिर्दिशेत् ९ ब्राह्मणान् समनुज्ञाप्य सवासा स्नानमाचरेत् १०

३

करात्रोषितोभूत्वापंचगव्येनशुध्यति १० येनकेनापिउच्छिष्टेनस्पृष्टानेद्विजः अहोरात्रोषितोभूत्वापंच
गव्येनशुध्यति ११ इत्यापस्तंबेस्मृतौषष्ठोध्यायः ६ चांडालेनश्वपाकेनस्पृष्टोद्विजवर्णःकदाचन अनेनतु
क्षिपतत्तोयंप्रायश्चित्तंकथंभवेत् १ ब्राह्मणस्त्रिरात्रेणसंस्कारेणेवशुध्यति क्षत्रियस्त्रिरात्रेणतुपं
चगव्येनशुध्यति २ अहोरात्रेणतुवैश्यस्यपंचगव्येनशुध्यति चतुर्थस्यतुवर्णस्यप्रायश्चित्तंकथं
भवेत् ३ व्रतंनास्तितपोनास्तिहोमोनैवचविद्यते पंचगव्यंनदातव्यंतस्यमंत्रविवर्जनात् ४ त्रा
पयित्वाद्विजानांतुशूद्रोदानेनशुध्यति उच्छिष्टोवैश्यजातीनांभुक्तेत्तानाद्विजोयदि ५ पादकृच्छ्रमाप
यःपीत्वात्रिरात्रेणेवशुध्यति ब्राह्मणस्यासहयायात् उच्छिष्टेनाकदाचनः ६ नतस्यदोषंमन्यं
तेनित्यमेवमनीषिणः उच्छिष्टोमिलितस्त्रीणाममाक्षीयास्पृष्टोनपशाः ७ प्राजापत्येनशुद्धिःस्यात्भग
वानंगिराब्रवीत् अन्नानांभुक्तशेषंतुमद्यादिपित्वाद्विजातयः ८ चांद्रायणंनरःधेत्तब्रह्मर्षिविशांवि
धिः विप्रस्त्रमवर्णेविप्रसमक्षकृच्छ्रंसमाचरेत् ९ श्वकाकोच्छिष्टगोभिक्षुप्राजापत्यविधिस्मृतः
उच्छिष्टंसस्पृष्टानेविप्रोयदिकश्चिदकामतः १० शुनकुक्कुटशूद्राश्वमद्यभांडतथैवच दक्षिणा
धिष्ठितेपद्ममध्यमेध्यंकदाचनः ११ स्नानंजाप्यंचयेकालंदिनसंध्यातेविशुध्यति विप्रविप्रेणर

आ
४

संस्पृष्टं तु म्लेच्छेन कथंचन । स्नानं तेन विशुद्धिः स्यादापस्तंबोऽब्रवीन्मुनिः ॥ १२ ॥ इत्यापस्तंबे पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥
अतः शोधनं प्रवक्ष्यामि नीलीशौचस्य यो विधिः । स्त्रीणां क्रीडार्थसंयोगे शयनीये न दुष्यति । पालने विक्रये
चैव तद्वृत्त्येनूपजीवने ॥ १ ॥ पतितस्तु भवेद्विप्रस्त्रिभिः कृच्छ्रैर्विशुद्ध्यति । स्नानं दानं जपो होमः स्वाध्यायः पि
तृतर्पणम् । वृथा तस्य महायज्ञाः कृष्णा न स्यु नीलीवस्त्रस्य धारणात् ॥ २ ॥ नीलीरक्तं यदा वस्त्रं ब्राह्मणोऽङ्गेषु धारयेत् । रक्तं
अहोरात्रोपोषितो भूत्वा पंचगव्येन शुद्ध्यति ॥ ३ ॥ नीलमध्ये यदा गच्छेत् प्रमादाद् ब्राह्मणः क्वचित् । अहोरा
त्रोपोषितो भूत्वा पंचगव्येन शुद्ध्यति ॥ ४ ॥ नीलदारु यदा भिंद्याद् ब्राह्मणस्य शरीरके । लोहितं यदि दृ
श्यते द्विजश्चांद्रायणं चरेत् ॥ ५ ॥ रोमकूपैर्यदा गच्छेद्रसो नील्याः कथंचन । पतितस्तु भवेद्विप्रस्त्रि
भिः कृच्छ्रैर्विशुद्ध्यति ॥ ६ ॥ नीलीचोपहतं क्षेत्रं सस्यं यत्तत्प्ररोहति । अभोज्यं तद् द्विजातीनां भुक्त्वा चांद्रा रो
यणं चरेत् ॥ ७ ॥ भक्षयेच्च तु नीलं तु प्रमादाद् ब्राह्मणः क्वचित् । चांद्रायणेन शुद्धिः स्यादापस्तंबोऽब्र
वीन्मुनिः ॥ ८ ॥ इत्यापस्तंबे षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ अतः परं रजस्वलायास्तु चतुर्थाहनि शिष्यते । निवृत्ते
रजसि गम्या स्त्री नानिवृत्ते कदाचन ॥ १ ॥ रोगेण यद्रजः स्त्रीणामत्यर्थं हि प्रवर्तते । अशुद्धिस्तासु ने
वैह तासां वैकारिकं मतम् ॥ २ ॥ साध्वी च राजसे वेतन रजो यावत्प्रवर्तते । वृत्ते रजसि साध्वी स्यात् ४

गृहकर्मणि चैव हि ॥ ३ ॥ प्रथमेहनि चांडाली द्वितीये ब्रह्मघातिनी तृतीये रजकी प्रोक्ता चतुर्थेहनि शुध्यति
॥ ४ ॥ अज्ञानात् श्वपाकेन संस्पृष्टा वस्त्रवैमलिनी [illegible] निता न्यानिकस्य प्रायश्चित्तं प्रकल्पयेत् ॥ ५ ॥
त्रिरात्रमुपवासः स्यात् पंचगव्यं विशोधनं निशायां ऋतुनायोनिमज्ञाना नानु कारयेत् ॥ ६ ॥ र
जस्वला त्वन्त्यजैः स्पृष्टा शुना च श्वपचेन च त्रिरात्रोपोषिता भूत्वा पंचगव्येन शुध्यति ॥ ७ ॥ प्रथमेहनि
रजस्वा द्वितीये पर मे [illegible] वच तृतीये चोपवासः स्यात् संस्कारस्तु कथं भवेत् ॥ ८ ॥ स्नापयित्वा यथा
कन्या मन्येन वस्त्रेणालंकृता पुनर्मेध्याकृती कृत्वा ये कर्म समाचरेत् ॥ ९ ॥ उच्छिष्टेन तु संस्पृष्टा
कदाचित् स्त्री रजस्वला कृच्छ्रपादेन शुद्ध्येत [illegible] दानेन शुध्यति ॥ १० ॥ एकशाखा समारूढा
चांडालो यत्र रजस्वला ब्राह्मणस्य समं तत्र सवासा स्नानमाचरेत् ॥ ११ ॥ रजस्वलायाः संस्पर्शः
कथंचिज्जायते शुना जातिहीनान्त चैव [illegible] उपोष्य विशुध्यति ॥ १२ ॥ अशक्ताश्चोपवासेन तु स्ना
नं पश्चात् समाचरेत् तथा यथा क्रमाद्वै एकेन पंचगव्येन शुध्यति ॥ १३ ॥ उच्छिष्टस्तु यदा विप्रः स्पृष्टोन्त्यं
रजस्वलां समं स्पृष्ट्वाचरेत्कृच्छ्रं कृच्छ्रार्धं च रजस्वला ॥ १४ ॥ उदक्यां सूतिकां विप्रः उच्छिष्टः स्पृशते य
दि कृच्छ्रार्धं तु चरेद्विप्रः प्रायश्चित्तं विशोधनं ॥ १५ ॥ चांडालं श्वपचं वापि अन्त्यजं यो स्पृशते यदि ये

श्री
आ ५

थाङ्गः कालकृच्छ्रेण पंचगव्येन शुद्ध्यति १६ उदक्यां ब्राह्मणीं शूद्रां उदक्यां स्पृशते यदि अहोरात्रोषि
तां भूत्वा पंचगव्येन शुद्ध्यति १७ एवं तु क्षत्रियां वैश्यां ब्राह्मणी चैव रजस्वला सचैलं स्नवनं कृत्वा दि
नस्यांते घृतं पिबेत् १८ सवर्णेषु नारीणां सद्य स्नानं विधीयते एवमेव तु शुद्धिः स्यादापस्तंबो
ब्रवीन्मुनिः १९ इत्यापस्तंबे सप्तमोध्यायः ७ भस्मना शुद्ध्यते कांस्यं सुरया यन्न लिप्यते सुरा
विण्मूत्रसंस्पृष्टं शुद्ध्यते नापलेपनैः १ गवाघ्रातानि कांस्यानि शूद्रोच्छिष्टानि यानि च दशभि
र्भस्मभिः शुध्यंति श्वकाकोपहतानि च २ शौचं सहस्ररोमाणां वाय्वग्न्यर्केंदुरश्मिभिः रेतस्पृ
ष्टं शवस्पृष्टं आविकं न प्रदुष्यति ३ शुष्कमन्नमवेदृष्यमपतनराजेणयीयेति अन्नं व्यंजनसंयु
क्तं अर्द्धमासेन जीर्यति ४ मासं वा भुंजते येतु शूद्रान्नं मासमेकं निरंतरं इह जन्मनि शूद्र
त्वं जायते नात्र संशयः ५ शूद्रान्नं सूतकं पक्षैः अभोज्यं तदन्नं शूद्रात् ज्ञानान्न्यगमं कश्चित्
ज्वलंतुमपि पानयेत् ६ आहिताग्निस्तु यो विप्रः शूद्रान्नान्न निवर्तते पंचात्तस्य प्रणश्यंति आ
त्मा ब्रह्म त्रयोग्नयः ७ शूद्रान्नेन तु भुक्तेन मैथुनं योधिगच्छति यस्यान्नं तस्य ते पुत्राः अन्नात्
शुक्रस्य संभवः ८ शूद्रान्नेनोदरस्थेन यः कश्चिन्म्रियते द्विजः स भवेच्छूकरो ग्राम्यस्तस्य वा

ॐ श्री स्मा ६

मात्मनः मोहाद्विमुक्तात्रिरात्रंतुपयःपीत्वाविशुध्यति ३ अलेलयवसस्नेनपलमेकंतुसर्पिषःपला
निपंचगोमूत्रंनाभिविह्नंचवापयेत् ४ अलेह्यानामपेयानामभक्ष्याणांचभक्षणे तथास्त्रचु
रीषाणांप्रायश्चित्तंकथंभवेत् ५ पद्मोदुंबरबिल्वाश्चकुशाश्वत्थपलाशकाः पत्रेषामुदकं
वि पीत्वाषडहेनैवशुध्यति ६ हेयश्चान्यवसितानांविप्राअन्त्यजानांग्रजन्मनामपि स्वनाशकान्निवृत्तानांस्य
गृहस्थत्वंचिकीर्षितः ७ चरेयुस्त्रीणिकृच्छ्राणित्रीणिचांद्रायणानिच जातकर्मादिभिःस
र्वैःपुनःसंस्कारभाजिनः ८ नैवास्तान्तपनंकृत्वाचांद्रायणमथापिवा धर्मविधिनैकाकवत्ता
कयोधीअमेध्यालिप्राचमवेच्छरीरं श्रोत्रेमुखेचनन्निवेशेषु सम्यक्स्नानेनलेपापहन
नशुद्धिः १० उद्धेननाभेःकरामुक्तापदांगमुपहन्यते अर्द्धस्नानमधःशौचमात्रेणैवहिशुध्य
ति ११ उपानहावमेध्यंचयस्यसंस्पृशतेमुखं मृत्तिकाशोधनंस्नानंपंचगव्यंचशोधनं १२
हस्तनाहाच्युतातेविप्रोजन्महानौस्वोपानिषुपंचस्विमिर्थैकेनहान्सविदुःस्वयोनिषु १३ उपनी
तेयदात्वन्नेसोकारंसमुपस्थितं अपीनरस्त्रहन्तिष्टंनदद्यात्सैरहोमयेत् १४ अन्नभोजनसं
पन्नेमक्षिकाकेशदूषिते अनंतरंस्पृशेदापस्तच्चान्नंभस्मनास्पृशेत् १५ शुष्कमांसमप

६

वैश्वदेवं शूद्रान्नं वाप्यकामतस्तु भुक्त्वा कृच्छ्रं चरेद्द्विज रोगान्ते कृच्छ्रं चरेत् १६ अभुक्तो मुच्यते यस्तु भुक्तो
यश्चापि मुच्यते भुक्त्वा च मोचकः शोधयेच्छ्राद्धं इति दुष्कृतं १७ यस्तु भुंजति भुक्ते वा दुष्टं पात्रं विशेष
तः अवतोतो अतो भूत्वा पंचगव्येन शुद्ध्यति १८ उदके चोदकस्थस्तु स्थले स्थस्य स्थले शुचिः
पादौ स्थाप्योभयत्रैव ह्याचम्योभयतः शुचिः १९ उत्तीर्णो चमेदुदका हृदनीयं स्पृशन् एवं तु श्रेयसा युक्तो
वरुणेनाभिपूज्यते २० अग्न्यागारे गवां गोष्ठे ब्राह्मणानां च सन्निधौ स्वाध्याये भोजने चैव नवश्राद्धे च
भोजने २१ स्त्रीणां प्रथमगर्भेषु भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत् प्रत्याब्दिकावसाने पुत्री मंत्रोत्पन्नेन तथा श्र
न श्राद्धे मृतश्राद्धे भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत् २२ अप्रजा या तु नारी स्यान्नाश्नीयाद्देवतं गृहे अथ भु
जीत मोहाद्वा पूयं नारकं व्रजेत् २३ अन्येनापि हि भुक्ते न पिहितान्यन्नादृतानि यः रौरवे
कुवर्षाणि पुरीषमिह मश्नुते २४ स्त्रीधनानि यो मोहादुपजीवति मानवः स्त्रीयानानि वस्त्राणि
ते पापा यान्त्यधोगतिं २५ राजान्नं तज आदित्ये शूद्रान्नं ब्रह्मवर्चसं असंस्कृतं तु यो भुंक्ते सो भुंक्ते पृ
थिवीमलं २६ मृतके सूतके चैव गृहीते शशिभास्करे आमं श्राद्धं प्रथमगर्भेषु भुक्त्वा चान्द्रायणं चरे
त् २७ मातृप्रत्यपित्र्य प्रत्याब्दिक ह्यगुरुतल्पगः विप्रो यो भुंक्ते मेने यो भुक्त्वा चान्द्रायणं चरेत् २८
रजकव्याधशैलूषा वेणुचर्मोपजीविनां भुंक्ते यो ब्राह्मणः श्रान्नं शुद्धिश्चान्द्रायणेन तु २९ उच्छिष्टो

छिष्टसंस्पृष्टं स्पृष्टा काकश्वाचिचंडालेन वा द्विजः उपोष्य रजनीमेकां पंचगव्येन शुध्यति २० ब्राह्मणस्य
सदा काले शूद्रप्रेषणकारणात् भूमावन्नं प्रदातव्यं यथा श्वानस्तथैव सः २१ अनूदके घोररण्ये चौरव्याकुल
के पथि कृत्वा मूत्रपुरीषं च द्रव्यहस्तः कथं शुचिः २२ भूमावन्नं प्रतिष्ठाप्य कृत्वा शौचं यथा कृतं उत्सं
गे गृह्य पक्वान्नं उपस्पृश्य ततः शुचिः २३ स्रवोच्छारं तत कृत्वा स्रवत्वाशौचमात्मनः मोहाद्भु
क्त्वा त्रिरात्रं तु गव्यं पीत्वा विशुध्यति २४ उदक्यां पतितां गच्छेन्नु ब्राह्मणो मदमोहितः चांद्रायणे
न शुद्धेत्तु ब्राह्मणानां तु भोजने २५ भुक्तोच्छिष्टस्त्वनाचांतश्चांडालश्वपचेन वा प्रमादा
द्यदि संस्पृष्टो ब्राह्मणो ज्ञानदुर्बलः २६ स्नात्वा त्रिषवणं नित्यं ब्रह्मचारी धराशयः सत्रिरात्रोषि
तो भूत्वा पंचगव्येन शुध्यति २७ चांडालेन तु संस्पृष्टो यस्त्वापिबति द्विजः अहोरात्रोषितो भूत्वा
त्रिषवणेन विशुध्यति २८ सायं प्रातस्तु होमं तं पादकृच्छ्रं समं विदुः सायं प्रातस्तथैवैकं दिन
द्वयमभोजनं २९ दिनद्वयं तु प्राप्यं भिन्नं लघु हेनत्पापे सुतु यस्मात्पतत् कृच्छ्राजिनं नितायया
यामो हलस्याव्याहिविक्रयं हेनानि यत्निकञ्चावानभूयः पुरुषो भवेत् इत्थापस्तंबेन वमोध्या
यः आचांतो ह्यशुचिस्तावद्यावन्नो द्विजते जलं ३१ नेष्यशुचिस्तावद्यावद्भूमिर्न लिप्यते १

आ. ८

१५ ८

भूमावपिलिप्तायांतावद्दक्षिस्यशुचिः पुमान् आसनमारुह्यनत्वसस्पाद्यानत्वाकमनेनरौ २ रात्रौ
चप्रतियोगेनसंमार्गेनप्रणश्यति ननुकार्योदृसिस्नीतो: सर्पोवाद्रुरधिष्ठितः ३ यदियोनिस्य
स्कुद्रोयथात्माद्रुरधिष्ठितं एवः दमावर्तोद्राद्विनीयोनोपपद्यते ४ यदिनष्टमयापुत्रं
मध्यानमन्यतेजना: नम्रदत्तास्त्राभिरनस्यमोदानचैवरम्यावसस्यप्रियस्यनभोजनेन्द्राद्वन
नन्यरस्यनलोकविरवग्रहरोरनस्यरकातप्पीलस्यदृष्टअनस्यमोदोभवेन्नीतिनिवर्त्तकस्य अ
ध्यात्मयोगेकरनस्यसम्यक् मोहोध्रुवंनिनस्माद्धिंसकस्य ६ क्रोधयुक्तोपयजतेयज्जुहोतियद
र्चति सर्वनिरर्थकंतस्यआमकुंभरवोदकं ७ अस्तम्भोनानतपो वृद्धि: सन्मानं: न पसं: हय:
स्यर्चितं पूजितो विप्रो दुग्धागौरिवगच्छति ८ आप्यायते यथा धेनुस्तृणे मन्नं च संभवे: पाठेन
पैस्यहोमैश्च पुनराप्यायते द्विज: ९ मातृवत्परदारांश्च परद्रव्याणि लोष्टवत् आत्मवत्सर्वभू
तानि यः पश्यति स वै द्विज: १० रजकव्याधशैलूषवेणुचर्मोपजीविना यो भुंक्ते भुक्तमेतेषां
प्राजापत्यं समाचरेत् ११ अगम्यागमने चैव अभक्ष्यस्य च भक्षणे नस्य शुद्धिर्विधानज्ञा नाना
न्याचांद्रायणं हरे १२ विवाहोत्सवयज्ञेषु अन्तरा मृतसूतके सद्यः शुद्धिर्विजानीयात्सर्वस

15

श्री
आ
८

वेसंकल्पितंत्रयत् देवद्रोणपांविवाहेषुच कल्पितंसिद्धिमनाय्यंनाशौचंमृतसूतके २२ इतिश्री
श्रीपक्षेजेनधर्मप्रकाशेस्मृतौहत्ययमोध्यायः १० ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

16

८